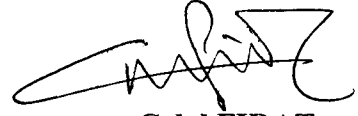

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Celal FIRAT
İstanbul Milletvekili

8 Ağustos 1938 sabahı. Sabahın erken saatlerinde askerler, o zaman Dersim sınırları içerisinde olan (bugün Erzincan sınırları içerisinde) Surbahan ve çevre köylere gelirler. Albay Reşat Halli'nin Genelkurmay Başkanlığı belgelerine dayanarak yazdığı Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar adlı kitabında belirtildiğine göre o gün (8 Ağustos 1938) 9. Kolordu Karargahı ve bağlı birlikler Surbahan'da; 3. Tümen ve bağlı birlikler de Zeyni (Zini) Gediğindedirler. (s.450) Görevli askerler 100 kadar Alevi erkeği, devrilen bir kamyonu kurtarma bahanesi ile toplarlar. Köylüler üç gün bir ahırda tutulurlar. Aralarında şehir esnafından kişiler olduğu gibi ortaokul öğrencileri, muhtarlar, çeşitli mesleklerden insanlar da vardır. 3 gün sonra yaşları 17 ile 80 arasında değişen 100'e yakın köylü iplerle birbirlerine bağlanırlar. Köylülerin yakınları, çocuk, kadın herkes bağış çağrış feryat içindedirler.

"Siz Kızılbaşsınız" denerek yürütülürler, ta ki Ovacık sınırında olan 3200 metredeki Zini Gediği'ne kadar. Burada kurşuna dizilirler. 3 kişi kaçabilir. İki kişi yakalanır, başları taşla ezilir. 1 kişi ise kaçabilir ama bağırsakları dışarıdadır, bir müddet sonra ölür. Katledilen köylülerin cesetleri öylece bırakılır ortada. Yasak bölge olduğu için yıllarca kimse gidemez Zini Gediği'ne. 1950'li yılların başında ancak insanlar gidebilirler. Ve orada üst üste yığılmış kemikleri görürler.

Ne öldürülenler ne de yakınları hiçbir zaman bu kişilerin neden toplanıp öldürüldüğünü öğrenemezler. Katledilen köylülerin aileleri Balıkesir ve Edirne başta olmak üzere hiç bilmedikleri, tanımadıkları batı illerine 10 yıl geri dönmemek şartı ile sürgüne gönderildiler.

Erzincan'ın Surbahan, Mağaçur, Kismikor, Balıbey, Brastik, Mollaköy ve Girlevik'ten birbirlerine iplerle bağlanarak başlayan ve 3200 metre yükseklikte ıssız bir dağ başından Ovacık'a bakan Zini Gediği'nde kurşuna dizilen Alevi köylerinden toplanan 100'e yakın erkeğin DNA tetkiklerinin yapılması ve naaşların ailelere teslim edilmesini talepleri, yapılan başvurular neticesinde Türk yargı sisteminde takipsizlik kararı ile kapatılmıştır. Dava, 2012 yılından beri AİHM'de sürmektedir.

Katledilenlerin çocukları 8 Temmuz 2014 tarihinde demir ve çimento kullanılmadan ve tamamen oradaki doğal taşlardan bir anma mekânı yaptılar. Ancak taşlarla yapılan anma mekânı bile 2020 Ağustos ayında kimliği belirsiz kişilerce saldırıya uğramış ve anıtın içinde bulunan kemikler etrafa saçılmıştır.

1. Dünya savaşı diye anılan emperyalist paylaşım savaşlarında Anzaklar, 1915 yılında Çanakkale'de işgal kuvvetleri adına savaşa katılmış ve her yıl savaşta kaybettikleri askerleri adına 25 Nisan'da anma törenleri düzenlemektedir.

Osmanlı topraklarını işgal etmeye gelenlerin ata dedelerini ziyaret etmelerine, anma günü düzenlemelerine saygı gösterilmekte, ancak, kendi coğrafyamızda bizlere ait ata dedelerimizin mezar yerlerine, onların kemiklerine işkence edilmekte, anma yapılmasının önüne engel çıkarılmaktadır. Doğal anıt mezarları tahrip edilmektedir.

Söz konusu fiziki ve kültürel imhanın bütün yönleriyle açığa çıkarılması, katliamla yüzleşilmesi ve ailelerin tüm meşru taleplerinin istisnasız yerine getirilmesi elzemdir.

Bu bağlamda:

- 1- 1938 yılında Erzincan Zini Gediğinde Alevi köylerinden toplanan yüze yakın yurttaşımızın kurşuna dizilmesi vakasının araştırılması için bir ilk adım olarak TBMM Dilekçe Komisyonu bünyesinde toplanan Dersim Arşivini kamuoyuna açmayı düşünüyor musunuz?
- 2- Zini Gediği katliamı emrini verenlerin; katliama katılan komutanlar ve askerlerin üzerindeki sis perdesini aralamak için o dönem 9. Kolordu ve 3. Tümen ve bağlı birliklerde görev yapan komutanların isimlerini açıklamayı düşünüyor musunuz?
- 3- Zini Gediği katliamında yaşamını yitirenlerin ailelerinin, atalarını anma ve onlar için mezar yapma çabalarına çıkarılan engellerin aşılması için bir adım atmayı düşünüyor musunuz?